

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Bratje in sestre!

S prvo številko gremo v novo leto. Oziramo se nazaj na minulo dobo in navdaja nas pri tem zavest, da smo zvesto sledili svetim izročilom naših prednikov. Bog in narod sta nam bila svetilnika v počeh trdega boja in nam bosta zvezdi jutranji ob prvem svitu. Pravica in mir ostaneta slednja cilja tudi našega nadaljnjega delovanja.

Podprite, bratje in sestre, svoje glasilo s sodelovanjem in gmotno pomočjo tudi zanaprej, da bo srečno in veselo novo leto za nas vse!

Uredništvo.

Nesoglasje.

V spominu so nam besede bivšega zveznega kanclerja dr. Dollfussa v Beljaku, v katerih nam je zagotavljal kulturne pravice, kakor pristojajo vsakemu narodu kot nekaj samoobsebi razumljivega. S pozornostjo smo nedavno brali besede sedanjega kanclerja, govorene pri otvoritvi državnega zbora, da smatra Avstrija za častno dolžnost nuditi manjšinam vzorno pravno in kulturno zaščito.

Ker poznamo značajnost in neomajeno doslednost svojega kanclerja, nam ne pride na misel, da bi dvomili o človekoljubnih namerah njegove vlade. Prepričani smo, da nam hoče vlada nuditi vse predpogoje, da zamoremo varovati in negovati svojo narodno kulturo. Prepričani smo o dobri volji naše države napram manjšinam, ki so ji ostale, da popravi grehe stare Avstrije. Da so grehi nasilnega raznarodovanja slovanskih narodov razbili monarhijo, potrjujejo tudi pravicoljubni Nemci sami. Če bi se rešilo pravočasno narodno vprašanje in če bi proglas cesarja Karla izšel nekaj let prej, bi Avstrija ostala neokrnjena in izostale bi sedanje gospodarske težave Podonavja. To uvideva, kdor pravično presoja dogodke zadnje avstro-ogrske zgodovine. Usoda stare Avstrije priča, da je delitev narodov v ljudstva z večjimi in manjšimi pravicami le slaba podlaga vsake države. Državnik, ki ljubi svojo državo, bo iz tega izvajal svoj sklep in odstranil vse, kar je kedaj državi škodovalo. Te ljubezni ne more nihče odrekati ne pokojnemu dr. Dollfussu in ne njegovemu nasledniku. Saj sta dva, ki sta vzbudila avstrijsko misel in omogočila njen razmah.

Gotovo pa obstoja še drug važen vzrok, ki obeta manjšinam boljše čase. Razvoj narodnega socializma je segel preko Nemčije in mnogo škoduje nemškim manjšinam v nasledstvenih državah. Ta škoda boli vse Nemce v naši državi, v kolikor niso zaslepljeni po narodnem socializmu; razumljivo da hoče in bo Avstrija vse storila, da to škodo omiljuje in popravlja. V to ni boljšega pripomočka, kakor pravično ravnanje z manjšinami in to tem bolj, če imajo te manjšine v nasledstvenih državah svoje matere narode. Gotovo vplivajo poleg odločnih katoliških načel sedanjega voditelja države in njegovega prednika tudi taki oziri na stališče sedanje Avstrije do njenih manjšin.

Kakor se z besedami obeh kanclerjev nove Avstrije strinjamo, tako se čudimo, da nova ustava glede manjšin ne pomeni niti koraka naprej. Predvideva sicer možnost ustanovitve novih samoupravnih oblasti, toda nikjer ne omenja, da bi se pri tem mislilo na uvedbo samouprave manjšin. Tudi določbe glede kulturnega skrbstva ne omenjajo manjšin, četudi se manjšine bistveno razlikujejo v kulturi od večinskega naroda.

Obstojala je možnost, da se upoštevajo kulturne želje manjšin pri sestavi zveznih in deželnih zastopstev, ki naj nudijo sliko vsestranskih interesov in to tem bolj, ker podlaga za zastopstva niso več stranke in njihova moč, marveč različnost gospodarskih in kulturnih interesov. Kako naj

zvezni kulturni svet rešuje naše manjšinsko vprašanje, če nima zastopnika manjšine? Se več! Nerazumljiva nam je sestava deželnega zbora, ki ne pozna nobenega zastopnika za kulturna vprašanja manjšine. Imenovani slovenski zastopniki so imenovani kot zastopniki cerkve in kmetijstva.

Slišimo pravične in lepe besede kanclerjeve — in v novejšem času tudi vicekanclerjeve — v prilogi manjšinam. Vidimo pa nesoglasje med besedami in dejanji. Kako naj se rešuje manjšinsko vprašanje, ki je predvsem kulturno vprašanje, brez kulturnega manjšinskega zastopnika? Ali je zastopnik cerkve upravičen, da zastopa kulturne zahteve manjšine, v kolikor so narodnega značaja? Trezni Nemci sami nam odgovarjajo z „ne“! Brez sodelovanja manjšine se načela za vzorno pravno in kulturno zaščito sicer dajo uzakoniti, a ne izvesti ter prilagoditi razmeram, v katerih manjšina živi. Še posebno ne, ker zastopniki večinskega naroda vsled neznanja našega jezika na-

ših razmer in potreb ne poznajo. V kolikor pa zastopniki večinskega naroda razumejo naš jezik, so ostali stare dosedanje miselnosti in četudi so danes člani domovinske fronte.

Iz navedenega vidimo, da šeni pod angla vni predpogoj za rešitev manjšinskega vprašanja: zastopstvo kulturnih manjšinskih interesov v novi zvezni oziroma deželni korporaciji. Tam smo, kjer smo bili pred uvedbo nove ustave. Tam smo, kjer smo bili tik po glasovanju. Kljub temu, da smo pred celim svetom vzeli letos svojim neprijateljem zadnje natolcevanje o irendenti iz rok!

Pribijemo: brezpomembne so vse besede o vzorni kulturni in pravni zaščiti manjšine v državi, dokler ne bo dan prvi predpogoj zadovoljive rešitve! Ta prvi predpogoj je v tem, da dobi manjšina ustavno priznanega zastopnika svojih kulturnih interesov.

Razprava k dež. proračunu za 1935.

Še pred koncem leta je dež. zbor razpravljal o bodočem deželnem gospodarstvu, ki predvideva v proračunu 18.974.220 šil. rednih in 603.500 šil. izrednih izdatkov ter 17.626.180 šil. rednih dohodkov. Predvideni primanjkljaj znaša okoli 2 milj. šilingov.

Uvodno je omenil posl. grof Goess, da bo bodoče leto za deželo leto štednje: posledice obeh revolucij, s tem prizadeta škoda, zvišani varnostni ukrepi, nazadovanje tujkega prometa, porast števila brezposelnih, vse to zahteva skrajno varčnost dežele. Predvidene svote za gradnjo in popravilo cest so nizke, 19% vseh izdatkov gre za dež. upravo, 42% za šolstvo, 6 za ceste, 4 za kmetijstvo, 8 za dež. dobrodelne zavode, 13 za socialno oskrbo in 8 odstotkov finančnih izdatkov.

Za kmetijstvo je govoril k proračunu posl. Gruber, ki je omenil, da nosi sedaj skrb in odgovornost za izravnavo dež. gospodarstvo ves deželni zbor. Potrebne so vsestranske žrtve, vendar je trajno nemogoče, da bi od krize najbolj prizadeti kmečki stan z bog neznosnih bremen bil obsojen v smrt. Medtem ko so se davki in davjatve zadnjih let zvišali za 160 odstotkov, so padle cene kmetijskih pridelkov za 30 do 50 odst.

Za slovensko kmetijstvo v deželi sta izvajanjem posl. Gruberja dodala gg. posl. Miklin Breznik sledeče: 7 milijonov šil. izdatkov za šolstvo pomeni težko breme za nemškega kot za slovenskega kmeta v deželi. Vendar bodo slovenski kmetje — četudi težko — prevzeli nase tudi zanaprej to breme. Ob tej priliki pa povdarjam željo slovenskega kmetijstva, naj se šolska vzgoja v slovenskem delu dežele prilagodi narodni posebnosti koroških Slovencev. Šolske zahteve slovenske manjšine se morajo v deželi v bodoče upoštevati z istim razumevanjem, kot so slednje naglasili opetovano kancler Dollfuss, sedanji kancler dr. Schuschnigg in vicekancler Starhemberg. Slovenci ostanemo Avstriji zvesti. Želimo

pa, da nam dežela vrača zvestobo za zvestobo. — K točki „kmetijstvo“ dež. proračuna je govoril posl. Breznik, ki je naglasil željo slovenskega kmetijstva po pravični udeležbi tudi kmetijskega šolstva, ki nazaduje ne samo zbog gospodarskih neprilik, marveč še vsled neupoštevanja slovenskih šolskih teženj.

Po izjavah še ostalih zastopnikov stanov je v imenu kulturnega sveta dež. zbornice povzel besedo k proračunu č. kanonik dr. Blüml: „Kaj hočemo doseči s tolikimi milijoni šilingov? Ali so dosednji cilji res vredni tolikih izdatkov? Najnovejša narodno-gospodarska veda naglašja, da je vse gospodarstvo samo sredstvo za doseg višjih duševnih ciljev. Samur je denar edini gospodarski cilj, je škodljivce na narodnem telesu. Z najmanjšimi gmotnimi sredstvi moramo doseči čim največ duševnih dobrin. Zato se mi v dež. zboru vprašamo, kako je ob tolikih sredstvih z redom, s prosveto in izobrazbo, z umetnostjo in znanostjo, s socialno oskrbo v deželi. Marksisti smo, če nadalje mislimo, da je korenina gospodarske zla v gospodarstvu samem. Jedro gospodarske krize je v duševnem in naloga učečega stanu predvsem je, da skrbi najprej za moralno in duševno ozdravljenje ljudstva. To pripominjam kot zastopnik Cerkve.“

Po razpravi k točki „socialna oskrba“ je dež. zbor obravnaval vprašanje kritja primanjkljaja. Finančni odsek je predlagal, da občine odstopijo 15% svojega deleža deželi, nadalje prispevajo občine deželi 25 g za osebo, deželni zemljiški davek se zviša za 4%, uvede se davek 5 šil. na kolesa in 10 šil. na motorna kolesa. Zemljiški davek za gozdove znaša odslej še 5000kratni katastralni čisti donos (doslej 6500kratni), doklade na plače se znižajo podjetjem, ki zvišajo število delavcev nad število zadnjih treh let. Predlog je bil sprejet, nakar se je dež. glavar zahvalil za sodelovanje in je prez. Ritscher zaključil zasedanje z novoletnimi voščili.

Pred glasovanjem v Posaarju. Položaj se ostri, čim bližje prihaja dan glasovanja. Meje so strogo zaprte. Na zborovanju tamošnje Katoliške prosvetne zveze je neki nar. socialist smrtnonevarno ranil prvega govornika Imbuscha, bivši vodja nar. socialistov Fischer je predal javnosti listo vseh, ki jih bodo nar. socialisti po glasovanju aretirali

in poslali v koncentracijsko taborišče. Izdani so ukrepi za plebiscit, predsedniki glasovalnih komisij so inozemci, večinoma Švicarji in Holandci. Francoski ministrski predsednik Flandin je izjavil, da pričakuje Francija nemoteno izvedbo predpriprav in glasovanja, nakar se bodo odnošaji med Nemčijo in Francijo izboljšali.

Med Čehoslovaško in Ogrsko se odnošaji bolj-šajo, zatrjuje čehoslovaški poslanik v Budimpešti. „Zopet so možnosti boljšega in koristnejšega sodelovanja med podonavskimi državami. Med narodi ni sovražnega razpoloženja, industriji obeh držav se medsebojno podpirata, tudi tujski promet med Čehoslovaki in Ogri narašča. Čehoslovaška je pod gotovimi pogoji celo pripravljena pristopiti k rimski pogodbi, če se bo slednje predvsem razumelo kot načrt k gospodarskem sporazumu vseh držav v Podonavju. — Poslanikovo izjavo beležijo Ogri kot prispevek k medsebojnemu zblizanju obeh narodov.

Med sovjeti se krha. Za nasilno smrt osebnega Stalina prijatelja Kirova je moralo dati življenje do 200 več ali manj soudeleženih. Večinoma so bili sami mladi ljudje. Obtožnica priznava obstoj ostre opozicije proti sedanjemu režimu. Tudi v Ukrajini se krha, posebno se širi ideja avtonomije med izobraženstvom. Diktatura torej kljub še tako ostrim sredstvom trajno ni vzdržna, prej ali slej se pričnejo pojavljati znaki nezadovoljstva, ki ne utihnejo več.

Sv. oče o miru. Sv. oče Pij XI. je na sveti večer nagovoril duhovništvo, ki mu je voščilo vesele praznike, sledeče: Proslava svetega leta je tem pomembnejša, ker so se po 19 stoletjih pojavile struje, ki tajijo odrešenje po križu in proglašajo nauke ter politiko, ki jo sami imenujejo novo poganstvo. Nadaljeval je: Nikoli kakor v tem času, ko se je toliko govorilo o vojni nevarnosti, ni bil upravičen božični slavospev: Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje! Nekateri ponavljajo namesto tega stari izrek, naj se pripravlja na vojno, kdor hoče miru. Mi bi želeli, da bi te priprave res služile miru. Če pa bi kdo, sledeč norosti umora ali samoumora, v resnici želel vojno, moramo moliti s prerokom: Bog kaznuj preroke, ki hočejo vojsko! Mi pa molimo za mir, ga blagoslovljamo ter ponavljamo sveto besedo: Mir, mir, mir!“

Cerkev je nezmagljiva, pravi Mussolini. V nekem pariškem listu je Mussolini napisal daljši članek, v katerem svari državnike, naj se nikar ne spuščajo v proticerkvene boje. Še vedno se taki boji končajo s porazom države, ker se država bori proti duhu tam, kjer je najgloblji in najnotranjši. Niti najostrejša orožja ni bilo sposobno prizadeti Cerkvi smrtnih ran. Misel neke državne vere ali podreditve vere državi je bedasta in ta misel mu ni bila lastna nikdar. Katoliška cerkev prihaja tudi iz najtežjih bojev nepoškodovana.

Pismo v januarju.

Pisec je nekoč z zanimanjem opazoval, kako je kmet prvič upregal mladega, triletnega vola in ga učil voziti. Vol je nekaj časa otepal okrog sebe, prhal, tiščal glavo k tlom, se ustavljal, hotel udreti raz cesto na desno in levo, na travnik, a močna roka kmetova ga je spretno vodila in obvladala, da je polagoma že precej dobro vlekel namesto

voza težko bruno. Pri tem opazovanju so se piscu porajale sledeče misli:

Pregovor pravi, da žena tri ogle podpira, mož pa le enega. Resnica je, da je za mladega lahko-mišelnega moža edina sreča, če se dobro oženi, to se pravi, da dobi pridno in odločno ženo. Znan nam je slučaj, da je mlad kmet, ko je prevzel posestvo, živel lahko-mišelno tja v en dan, posedal po gostilnah, igral in kegljal, delo pa zanemarjal in se sploh ni brigał mnogo za gospodarstvo. Če bi šlo tako življenje dalje, bi v par letih dogospodaril. Imel je srečo, da je dobil skrbno in odločno ženo, ki je takoj v začetku vzela pri gospodinjstvu vaje v roke. Mož, ne meneč zapustiti stare, slabe navade, je mislil, da bo tudi v zakonskem življenju nadaljeval svoje lahko-mišelno življenje, skušal se je nekaj časa ustavljati, a je naletel takoj na tako oster in odločen odpor, da mu je za vedno upadel pogum do nadaljnjega upiranja. Hočeš no-češ je moral odložiti kvarne, zapravljive navade; in to v svojo korist. Mož je uvidel, da mu hoče žena dobro, začel je pridno delati in sedaj se briga za gospodarstvo in hodi redno v cerkev. Hiša je rešena in gospodari dobro — po zaslugi odločne žene. Pametni ljudje pravijo, da je marsikateri možki kakor mlad, prvič uprežen vol ali konj, če se ga tedaj z močno roko obvlada in trdo drži za vajeti, se bo kmalu navadil vleči voz in ne bo odskakoval raz pot sem in tja.

Ženski regiment se pri hiši, če je mož nesposoben in lahko-mišeln, žena pa pametna in odločna, prav dobro obnese, ker so ženske po naravi bolj nagnjene k varčnosti in ne zapravljajo po nepotrebnem. Seveda, bi kdo rekel, ženske vse obesijo nase, so rade lepe, kupujejo gosposke obleke itd. Gotovo, če so mlade, imajo vse več ali manj to prirojeno slabost. Že odkar svet stoji, so bile mlade ženske nečimerne in bodo, mode v srednjem veku ni mogla regulirati in omejiti nobena postava in nobeden, še tako goreč pridigar. Ko pa pridejo ženske malo v leta, pa hrepenenje po gizdavosti mine samo po sebi in tedaj postanejo večinoma štedljive. Sicer pa zapravijo možki veliko več na pijači in tobaku.

Mož, ki včasih rad zasedi v gostilni, se ni mogel takoj ločiti od pivcev. V sobo vstopi njegov mladoletni sin: „Atej, domov idite!“ Mož se dela kot bi ne slišal. Domnevani možki ponos in navzočnost pivcev mu budita odpor in branita. Toda, ko fant še enkrat reče: „Hitro, če ne mama pridejo,“ odide pokorno, gledajoč v tla, da ne bi videl posmehljivih obrazov. „Njegova ga ima popolnoma pod komando,“ pripomni eden. „Njegova sreča, sicer bi že davno vse zapil,“ pripomni drugi.

Piscu so take odločne žene zelo pri srcu in jih občuduje, saj je že modri Salomon hvalil pridno ženo. Kolikor jih pozna, vse dobro gospodinjijo in drživo vse štiri ogle pokonci. Znajo varčno obrniti vsak šiling na pravi kraj in če gredo na sejm,

so opoldne že doma in brez njih bi lahko-mišljeni možje že davno obhavljali.

Obdačili so tudi vaške godce, ki so godli na sejnih, svatbah in drugih slovesnostih in sicer tako visoko, da so rajši pustili to postransko obrt, ki v sedanjih časih ne donša skoro nobenega dobička. Prosti tega davka so samo stari godci in ti upokojenci so sedaj „reaktivirani“, da godejo ob redkih slavnostih ter ulovijo tu in tam nekaj grošev. Tako sta na nekem slabo obiskanem sejmu godla dva, že čez 70 let stara godca. Zanimal me je posebno 72 let stari mož, lepo izklesanih obraznih potez — kot stari grški modrijan Sokrat. Veselo in dobrodušno se je smehljaj med vrtečo se mladino in godel na harmoniko — umirajoča jesen med cvetočo pomladjo. V visoki starosti se mora boriti za obstanek. Vsak mu je iz srca privoščil tisto malenkost, katero je prigodel in katere se je odkritosrčno veselil kakor otrok sam.

Ljudje na deželi malo berejo, večina sploh nič, kvečjemu tu in tam lahke, zabavne povestice, a za kaj resnega nimajo smisla. Imajo različne izgovore — enega bolijo oči, drugi pri branju takoj postane zaspan, ni časa, je predrago itd. Dve ženi sta res strastni bralki dolgih romanov, katerima je pisec posodil včasih kakšno knjigo. Nekoč sta prišla k njemu njena moža s prošnjo, naj ženam nič ne posoja knjig, češ da potem samo bereta in nič ne delata. Hodili so tudi po prebrane časopise, katere je pisec z veseljem dajal, misleč, da doma pridno berejo. A slučajno je izvedel, da uporabljajo časopise le v zavijanje in da z njimi polagajo pod, kadar ribajo. Kf.

DOMAČE NOVICE

Letošnje Mohorjeve.

Že sedimo v dolgih večerih ob lepem književnem daru Družbe sv. Mohorja in se poglabljamo v njegovo vsebino. Odličen je letošnji Družbin dar, iz vrst našega ljudstva prihajajo laskava priznanja. Letošnji dar je sam najboljši priporočilo ugledne in za narodno slovensko življenje tako pomembne kulturne ustanove. Letos ne bi trebalo še posebnih pobud, kajti lepo opremljene in vsebinsko bogate Mohorjeve so same zgovorne najbolj.

„Koledar za leto 1935“ napravlja že s svojio zunanostjo prav dober utis in je res umetniško delo. Vsebinska koledarjeva je pestra, poučni kot pripovedujoči del sta zanimiva. Kolednikova razmotrivanja o domačem življenju v minulemu letu, beseda o svetovni krizi, o najnovejšem razvoju tehnike in še drugo se bere prijetno in lahko, tako da je tudi ostala Koledarjeva snov prav tečna. Verjamemo, da bo ta priljubljena letna knjiga večkrat odprta na domači mizi. Med ostalimi ugaja menda najbolj življenjepis A. M. Slomška, služabnika božjega. Baš mi Korošci

PODLISTEK

Ksaver Meško:

Na Poljani.

(10. nadaljevanje.)

Resnično, v njegovem srcu je bilo, v njegovem glasu, tihem in drhtečem, v njegovih očeh, ki so se zalile nehote s solzami, ko je pogledal v lice Metino, blede kakor novooopran prt, v njene oči, strmeče brez življenja vanj. Ne, usmiljenost njegova je ni zadela, zadela jo je krutost usodina, da se je prišla hipoma za bolno glavo in je kriknila glasno: „O Jezus!“ Zrušila se je in ni izpregovorila besedice več.

Resnica je in se ne more tajiti: polno usmiljenja je bilo njegovo srce, polne mehko-be in obzirnega sočutja so bile besede, ki jo je tolažil z njimi, ko jo je obudil spet k zavesti. Da jih ni poslušala in se ni mogla potolažiti, ni bila njegova krivda, o tem ne bo dajal odgovora strogemu sodniku.

Tako je obupal ob brezvspešnem trudu, jo je priporočil usmiljenju božjemu in je odšel. Dovršil je svojo nalogo, kolikor mogoče nežno, gotovo. A vedel je, da so dogodki v življenju, ki jih ne izpremeni, še manj izbriše tudi tako veliko usmiljenje. Morda stori to čas in življenje samo, rodeče dan na dan nove skrbi, sekajoče dan za dnevom nove rane.

Tako je stopila tisti dan z njim velika bol v že tako sreče in veselja prazni dom. Napolnila ga je vsega in se ni izselila iz njega do današnjega dne.

„Beri!“

S poltim glasom je bral poročilo o nesreči v rudnikih. Bilo je kratko, suhoparno dovolj. Ker kaka je cena petero, šestero človeških življenj med velikansko množico! Podsuje jih prst, izkopljejo jih, da jih zagrebejo spet in jih pozabijo za vedno. Na njih mesto stopijo takoj drugi, peteri, deseteri, stoteri, če treba. Ne pogreša jih nihče. A če plaka v daljnem kraju mati, zapuščen, mrjoča v hrepenenju po svoji deci, in naj si izplaka oči in življenje — kaj mar to svetu! Svet gre svojo pot, po široki, beli cesti. Ne ljubi žalosti, ne vidi rad solz, ne ozira se mnogo ob cesti, kjer stoje revni, kjer kleče ponižani, kjer se v solzah in v obupu grudijo v prah trpeči.

Te poti je zrl pred seboj Florijan, ko je bral kratko poročilo z imeni ponesrečencev ob koncu, tiskanimi razprto. Med njimi je bil Ivan Smolnikar.

Tako je bilo tiskano njegovo ime v časniku vsaj po smrti. List je ležal na polici ob postelji kovačice. Zbudila se je ponoči, povzdignila je pogled in ga je videla v mesečini moleti z robom čez polico. V hipu je legla teža na srce!; zakrila si je oči z rokami, z odejo, ali pa se je obrnila k steni in je zaječala v srčni bridkosti.

„Kam ste ga djali, ljudje božji? Da bi umrl vsaj doma, na postelji in bi ga pokopali pred mojimi očmi! Vedela bi za njegov grob, molit bi hodila nanj, in bilo bi mi lažje... Kaj ste mi ga vzeli, kam ste mi ga djali, o tujci brez srca!“

Prebral je Florijan in je umolknil. Molčala je tudi kovačica; govorila je le z mislimi, s srcem, pomenkovala se je z njim, ki počiva daleč, v ne-

znanem grobu, brez cvetja in brez križa, upanja, vstajenja znamenja...

„Beri še to!“

Vzela mu je časnik in mu je dala pismo. Prsti so se poznali na njem ob robu, na sredi je bilo pretrgano skoro že docela. Sel ga je položil na klop pred se in je čital.

Pisal je prijatelj Andrejev, nastarejšega kovačevega. Obenem z Andrejem se je odpeljal v novi svet.

„... Skupaj sva se peljala čez morje, skupaj sva delala tukaj več mesecev. Kar je pregovoril Andreja neki Hrvat, ki ga je cenil zaradi izredne telesne moči, naj gre z njim v Kalifornijo. „Tam leži zlato ob poti“ — mu je govoril dan na dan. Andrej se je obotavljal dolgo. A ko mu je dal Hrvat precejšnjo svoto že v naprej kot delež prihodnjega bogastva, ga je pridobil. Šla sta — od tedaj ni bilo več slišati o njima... Tudi jaz imam mater doma, ki me je pustila nerada v tujino in me pričakuje v nemiru. Vem, kako je pri srcu vam, zato vam pišem. A ne obupajte. Gotovo se vrne še, bogat pride iz dežele zlata in preživi potem vse življenje doma...“

Mater je imel doma, zato je pisal dobre in tolažilne besede. A srce kovačice je vedelo: ne vrne se nikoli več, ne reven, ne bogat.

„Kam ste ga izvabili? Kje ste ga umorili? Kje ste ga pustili ležati nepokopanega, v neblagoslovljeni zemlji?“

Naslonila je izmučeno lice v roke, ko je utihnil bralec.

(Dalje sledi.)

se imamo od tega vzornega Slovenca mnogo, jako mnogo učiti. Ob raznih proslavah in časopisnih noticah je slika te od Boga nam podarjene slovenske osebnosti morda obledela, nova knjiga pa uči lepo in globoko o velikem rojaku. Še z drugim delom o škofu Slomšku bo nedvomno živel spomin za vzor-Slovenca v sleherni slovenski hišici neokrnjen in svet še do druge stoletnice njegovega rojstva in do proglašenja Slomška blaženim. „Stiški svobodnjak“ je tretja knjiga in bo vzbudila med rodом gotovo mnogo sličnih spominov iz dobe našega tlačanstva. Iklesana obraza Trlep in Kopic se zdita podobna in sorodna mnogim naših starih korenin. Povest bo dopadla kot svoječasne „Grče“, le še bolj življenska se zazdi. Magajnovi „Graničarji“ so druga letošnja povest, posvečena bratom in sestram v Primorju. Iz nje govori slovenska bol toplo-skrivnostno besedo. Peti dar je „Zgodovina slovenskega naroda“ 12. zvezek. Obravnava burno dobo slovenskega narodnega življenja od leta 1848 do 1860. Dosedanjih dvanajst zvezkov in še bodoči, zadnje osemdesetletje obravnavajoči bodo znamenito delo, s katerim bodo naše družinske in društvene knjižnice prekašale marsikateri večdesetmilijonski narod. Zvezki so dragocenost, ki jo bo treba v bodoče dobro čuvati in skrbno — prebirati.

Družba sv. Mohorja je z letošnjim književnim darom ponovno dokazala, da je njeno delo neprecenljivega pomena za naše narodno življenje. Tega pomena se mi Slovenci še vse premalo zavedamo. Še posebno važnosti je ta kulturna ustanova za našo slovensko manjšino. Bolj bi se morali mi vsi zavedati velike duševne koristi ob razmerno zelo majhni gmotni žrtvi. Sveta dolžnost vsakogar iz naše narodne družine je, da se Družbi oddolži in jo podpre s tem, da ostane sam redni njen član in da nabira še novih družbenikov vsepovsod, kjer še uživa slovenska beseda in slovenska misel spoštovanje. Naj te velike dolžnosti v letošnjih prvih mesecih ne prezre nihče!

„Pri najvišjih Slovencih.“ Z novoletno številko začnemo priobčevati v rubriki „Zanimivosti“ mičen in hkrati poučen prispevek o življenju slovenskih rojakov-izseljencev v ameriški državi Colorado. Je iz peresa našega velikega prijatelja in ožjega rojaka č. Jurija Trunka. Črtica bo nedvomno vzbudila med našimi bralci in posebno med našimi „Amerikanci“ mnogo zanimanja in opozarjamo nanjo še na tem mestu. Uredništvo.

Brdo pri Šmohoru (Zborovanje Kmečke zveze). V nedeljo 23. p. m. se je vršilo v Grafenauerjevi gostilni izborna obiskano zborovanje Koroške kmečke zveze. Kot govornika sta nastopila posl. Hillepold in slovenski poslanec g. Karl Mikl. Prvi je v poljudni nemški besedi orisal ter ocenil gospodarske in politične razmere od svetovne vojne do danes. G. Mikl je v domačem slovenskem jeziku slikal pomen stanovske organizacije, Koroške kmečke zveze, se nato bavil s stališčem slovenskih kmetov do države, iz katerega izhaja dolžnost voditeljev države in dežele, da ugodijo pravičnim slovenskim zahtevam. Izvajanjem prvega in posebno drugega govornika so zborovalci z velikim zanimanjem sledili. Izkazalo se je, da je potrebno, da se stanovska zborovanja vršijo pretežno v slovenskem domačem jeziku.

Zahomec (Zborovanje Kor. kmečke zveze) se vrši v nedeljo, 13. t. m. ob 2. uri pop. v gostilni pri Hrepcu. Govorita o položaju in stanovski organizaciji poslanca Hillepolda in Karl Mikl.

Bekštajn (Zborovanje Kor. kmečke zveze) se vrši v nedeljo, 13. t. m. ob 2. uri pri Prangarju v Zmotičah. Govornika sta zbornični svetnik g. Gril in posl. Hernler.

Sele. (To in ono.) Ob začetku novega leta se ozrimo še na važnejše dogodke zadnjih dveh mesecev preteklega leta! God sv. Lenarta 6. nov. smo obhajali kakor vsako leto z vojno-spominsko svečanostjo. Ob tej priliki je bil blagoslovljen tudi t. i. „turški križ“, spomenik turškega vpada v Sele leta 1492. Prejšnji je bil že razpokan in nagnjen. Zveza selskih bojnikov in požorna bramba sta zbrali prispevke za novo močno kapelico, ki jo je iz betona po lastnem načrtu izvršil domačin Janko Ogris. Je pa obenem tudi spomin na svetovno vojno. Na pročelju je vdelen starana slika turškega vpada, nad njo je okoli vojaške čelade napis „Pro Deo et patria“ in „Spomin na svetovno vojno 1914—1918“. Znotraj v kapelici so na desni imena padlih selskih vojniških žrtev, na levi bodo vklesana imena še živih bojnikov, v sredino pa pride primerna slika sv. Lenarta. — Število šolskih otrok je jeseni naraslo nad 140, da jih obe šolski

sobi nista več mogli sprejeti. Zato je bil otvoren še en razred. Pouk se vrši na ta način, da ima vsak razred 4 dni v tednu pouk, 2 dveva pa prosta. Prebivalstvu je ta rešitev vprašanja pouka čisto po volji. Tudi letos dobivajo šolarji čez zimo toplo juho v šolarski kuhinji v župnijskem domu. — Dne 21. dec. se je ponesrečil drvar Simon Ogris. Sekira mu je od zmrzle veje odletela v nogo in mu zasekala precej hudo rano. Preteklo leto je bilo sploh za naše drvarje leto nesreč. Enega so hodi pobili do smrti, štirje so se vsekali, trije so nogo zlomili ali nalomili, dva sta pa dobila bolj ali manj hude poškodbe. Naj bi novo leto prineslo več zaščuka pa manj nesreč!

Železna Kapla. (70 let je gospodinjala.) Če bi država podeljevala tudi dolgoletnim gospodinjam za zvesto službovanje odlikovanje, potem bi to zaslužila pač predvsem stara Žoharjeva mama iz Lobnika. Celih sedemdeset let je gospodinjala na Žoharjevem domu, ob delu, skrbi in molitvi je osivela v 89. leto. Pokopali smo jo ob lepi udeležbi sredi minulega meseca. — Čebelarsko društvo vabi vse ljubitelje in gojitelje „sončnih muh“ na občni zbor, ki se bo vršil dne 6. januarja v Kolerjevi gostilni v Kapli. Naj bi prišli poleg dosedanjih članov še tisti, ki imajo zanimanje za tovrstno gospodarsko panogo naših kmetij, pa še niso člani!

Pokrče. Dne 12. decembra smo pokopali dolgoletnega občinskega tajnika Janeza Pöcka. Trinajst let je rajni služboval pri celovškem okrajnem glavarstvu, je bil nato 15 let pri orožništvu in končno 20 let občinski tajnik in sicer 7 let v Žitari vasi ter 13 let v Pokrčah. Služil je skupno torej 48 let. V poklicnem življenju je bil vesten, v zakonskem pa vzoren. Sina-učitelja je izgubil v svetovni vojni. Na njegovi zadnji poti ga je spremljal mil. prošt Benetek ob asistenci domačega č. župnika ter mu govoril poslovljne besede. N. p. v m.

Drobiž. Dosedanji varnostni nadzornik polk. Barger je povišan, na njegovo mesto v dež. vladi pride generalni major Willibald Perko iz Inomosta. Za vojaškega komandanta v deželi je imenovan gen. major Michl. — Uradno poročajo številke žrtev zvezne pomožne in redne eksekutive v minulem letu: 219 mrtvih, 663 ranjencev. — Na zaključnem zborovanju kor. Landbundu je poročal posl. Schumy o zgodovini Landbunda do njegove prostovoljne ukinitve, ki je vsled novonastalih razmer postala nujna. Ek. svet. Glantschnigg je med drugim izrazil svoje veselje, da „so se znašli tudi nekoč k Jugoslaviji orientirani Slovenci na stališču države, kot je nedavno izjavil slov. poslanec v deželnem zboru“. — V nedeljo 30. m. m. se je razšla tudi velenemška stranka Koroške. — Mojsirski izpiti za rokodelske obrtnike se vršijo v februarju in marcu v Celovcu. Prošnje je vložiti na obrtno zbornico, kjer se dobijo ostala navodila. — Iz Vараždina vrnivši se bivši nar. soc. Baumgartner iz Labuda je bil obsojen na 7 mesecev ječe. — Smrtno se je ponesrečil pos. Franc. Gutovnik pd. Fevnik v Lonči vesi pri Pliberku. Padel je vrh stopnic v klet.

NAŠA PROSVETA

Verujte z nami še vi!

Nekje v Rožu se dogaja pravi čudež, ob katerem zastrmi in se zamisli sleherni z dobro voljo. Dolga desetletja je v fari in tamošnjih vasicah zamiralo skupno občestveno življenje. Očetje in matere so se srečevali le še ob nedeljski božji službi, mladina še kvečjemu na kakem plesišču ali drugi zabavi, potrnost, brezbrizje in nezadovoljnost so visele nad faro kot težke, črne megle. Notranji razdvojenosti je kmalu sledila gospodarska in družabna razdrapanost, gospodarji so izgubljali

veselje na kmetovanju, matere so se skromne umikale za ognjišče, mladina je začela siliti v mestne službe. Fara in njene vasice so umirale.

Pa se znajdeti v jasnem cilju in trdni volji novi domači dušni pastir in mlad, podjeten kmet. Zaprisedla sta si molče, da rešita faro in farane preteče smrti, popolne duševne razdejanosti. Seve je trebalo za to izredno požrtvovalnosti, večletnega podrobnega dela in — iskrene molitve. Vztrajno sta gradila in molila in glej: po letih njunega truda začena kliti na razvalinah novo, sveže življenje. Tam je v dobrem kmečkem fantu, tod v nepokvarjenem kmečkem dekletu in spet tam v srcu naše matere in skrbnega očeta liki nežni rastlinici začela kliti in brsteti tiha srčna želja po prebujenju iz zimskega spanja, hrepenenje po novem občestvenem življenju v fari. S skrbjo sta dobra vrtnarja čuvala klijooče pomladne znanilke, še sonce jima je priskočilo na pomoč in budilo mlado rast, dobri prijatelji so ju navduševali in podpirali. Kot vrt v vigredi se je razcvetela župnija, sonce sije že močnejše in lepše, ob uspehih raste in se utrjuje volja vrlih vrtnarjev. Pravijo sedaj stari, da postaja življenje kljub splošnim gospodarskim neprivikam doma prijetnejše, nekam bližje v osrčje župnije se je pomaknila farna cerkev in dostikrat je priča prisrčnim izlivom poživiljenih preprostih duš in src tamošnjega rodu. Spet sili v njegove vrste pesem in melodija, več zanimanja je še za dobro čtivo, bujno se razvija fantovska in dekleška družina. Topleje je v družinah in če zaide še tujec tja k njim, ga pozdravljajo vedri obrazi z izkrenim: Dober den, Buh daj! Vrtnarja pa snujeta, kužeta in molita naprej, da nebo blagoslovi mlado rast in nakloni bogato jesensko žetev.

Odkar smo zrlji vse to, verujemo, da se lahko dogajajo čudeži na verskem in prosvetnem polju. Treba je le dobrih, vstrajnih vrtnarjev, sonce in vigred pa prideta sama. Verujte v čudež občestvene rasti vi vsi po naših farah, iz vere naj vam vzklije veselje in volja in spet bo toplo in prijetno še pri vas.

—ro.

Št. Jakob v Rožu. („Vrnitev.“) V nedeljo dne 6. januarja priredi naše društvo ob 3. uri pop. v svoji dvorani lepo božično igro „Vrnitev“. Dejanje se vrši koncem svetovne vojne. Med odmore svirajo tamburaši. Vabi odbor.

Pliberk. V nedeljo dne 6. t. m. priredi izobrdruštvo v svojih prostorih pri Brezniku redni letni občni zbor. Odbor.

Kmečka pesem v Št. Lipšu. Idilični Šentlipš nad Dobrolo vasjo je na Štefanovo čudovito oživel. Lepa škofova dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička. Prevladovala je naša kmečka mladina, ki si kljub težkim časom ne da vzeti svojega duševnega deleža — naše slovenske pesmi. Pa tudi izkušeni gospodarji in gospodinje so vsaj za to popoldne pozabili težke brige. Z veseljem so se zazrle oči v vrsto fantov, ko so prikorakali na oder pod vodstvom Zdravka Hartmanna ter zapeli za uvod znano podjunsko „V Šmihele no kajžico mam“. Novi župnik č. Polak je v prisrčnih besedah razložil vpliv domače pesmi na človeško dušo v vseh njenih razpoloženjih. Izvzenela je božična harmonija, utihnili po naši prireditvi pesem v Št. Lipšu, toda mi smo nesli domov zavest, da je pesem tista sila, ki vzdrami dušo iz vsakdanjosti, da prisluhne onim višjim ciljem, ki jim pravimo — Bog in narod.

Št. Vid v Podjuni. Na Štefanovo ob 3. uri se je v Voglovi dvorani v Št. Primožu zbralo prav številno občinstvo iz vseh delov Podjune, da prisostvuje prireditvi „Črne križa“. Uvodno je č. kan. msgr. Podgorc v lepih besedah govoril o socialnih in gospodarskih prilikah in neprivikah našega časa. Sledila je nato igra, ki je prav zadovoljila vse občinstvo, posebno pa sta ugajala vlogi-Trenka in Margarete, pa tudi ostali — med

njimi več novincev — so se dobro postavili. V odmorih je uspešno nastopil domači mešani zbor z „Napitnico“ in „Na vrtni gredi“. Po prireditvi je zaorila fantovska pesem šetvidskih in žitajskih pevcev. Lep popoldan je bil, zadovoljni smo se vračali domov. — Društveno knjižnico urejamo. Knjižničar tem potom poziva člane, naj vrnejo izposojene knjige. Hkrati opozarja, da izposojuje knjige za mladino brezplačno.

Sele. Lepa in ganljiva je bila proslava Brezmadežne 8. dec., a tudi na Štefanovo se je dvorana v domu zopet napolnila, dokaz, kako si ljudje žele prireditve in na njih zdrave duhovne hrane. G. Janko Ogris je govoril lep božični govor, nakar so dekleta uprizorila igrjo „Prisegam“. Ganljivi in smešni prizori so vrstili v njej. Imeli smo sočutje z navidezno noro Klaro, ki je iskala svojega otroka, pridna učiteljica Marica si je osvojila srca vseh; gospa Ljudmila in Jerebova sta bili prav jezični, še po dolgih letih ločitve sta se skoraj zopet skregali. Smejali pa smo se prismojenci zaljubljeni Zvezdoslavi, ugajale so nam brhke mlade kuharice in služkinji Marjanca in Špela. Kot nameček je sledil za začetek predpusta šalji prizer „Mož kuhar“, med katerim se smeh kar ni mogel poleči. Igra in prizor sta dokazala, da možje niso za kuho, pač pa naj se v tej umetnosti izurijo dekleta. Zato se sredi januarja otvori kuharsko-šivalni tečaj za bodoče gospodinje pod izkušenim vodstvom nam že od zadnjega tečaja dobro znane in priljubljene gospodinjske učiteljice Milke Hartmanove. Že zdaj se veselimo tečaja in kar povemo, da bomo radi prišli pokušat dobrote iz tečajniške kuhinje in gledat, kar nam bodo tečajnice na odru lepega pokazale.

GOSPODARSKI VESTNIK

Pomožna akcija v prid gorskim kmetom. Kot doznavamo, bo država uvozila večje količine rži carine prosto in jo oddala po nižani ceni na razpolago gorskim posestnikom. V okvirju pomožne akcije bo skrbela tudi za dobro odprodajo živine gorskih kmetij. Zvezne dežele dobijo od države določene svote na razpolago in bodo z njimi nakupile živine. Meso bodo po nižani ceni oddajale potrebnim v okvirju zimske akcije.

Mesarji in kmetje. O nizkih živinskih cenah se je že mnogo govorilo. Kmet proda govedo v živi teži 600 kg in dobi zanj povprečno po 70 g za kg, torej v skupni svoti 420 šil. Kaj zasluži pri tem mesar? Od 600 kg težkega goveda dobi okoli 300 kg mesa, ki ga prodaja po ceni 2.50 šil. za kg. Torej dobi za samo meso 750 šil., povrhu dobi še za kožo okoli 45 šil. Pri samo enem kosu živine zasluži skupno 375 šil. Pomislimo še, da je imel gospodar z živino posla dolga leta in da proda v letu kvečjemu en do dva kosa, mesar pa ima opravka komaj par dni in zakolje v letu več deset živine. Še večja in krivičnejša je razlika med prodajno ceno živine in mesarjevim zaslužkom pri zasilnem klanju, kjer zasluži mesar čisto do 500 šil. čistega. Take razmere so za dolgo nevdržne. Gospodarji si pomagajo lahko z bojkotom mesarja, ki izrablja njihov težki položaj svojim sebičnim namenom, umestne bi nadalje bile neke vrste klavne zadruge, končno bi država mirno lahko zvišala javne mesarjeve davke. F. P.

Nekaj o stelji. Različna sredstva uporabljamo za nasteljanje živini. Vzame se navadno, ker se najlažje dobi. Najslabša stelja je po izkušnjah gospodarjev iz vejvja iglavcev. Pripravljanje take stelje škoduje smrečju, prizadeva pa tudi živalim močno grizenje in vbadanje. Gnoj iz take stelje je slab, čestokrat še v drugem letu izoravamo nepreperelo igličevje. Kdor si ne more pripraviti druge stelje, naj si pripravi vsaj zasilno gnojščice, da se dvigne dobrota in množina gnoja. Tudi prekomerno grabljenje listja je škodljivo. Vsaj nekaj listja se mora posebno v mladih gozdovih puščati. Odgovor na vprašanje, zakaj v naših gozdovih gineta bukev in hrast, je, da so imela drevesca premalo hrane in po dolgem hiranju izumirajo. Kolikrat se gospodar pritožuje: Že dvajset let gledam to bukovje, pa nikamor ne pride! Kaj, če bi gospodar samo deset dni stradal, kot mora čestokrat za sočno hrano opeharjeni bukov gozd? Vsak dober gospodar naj gleda, da ima dovolj slame za steljo, v planinskih krajih pa naj bi se posluževali listnatega grmičevja, ki je mnogokrat le v nadlego.

Gnoj je kmetijam zlato. Za pravilno ravnanje s hlevskim gnojem je potrebno primerno gnojščice in gnojnična jama. Najboljše in najtrpežnejše so take naprave iz betona. Toda ker prihaja kljub raznim subvencijam tudi tu v poštev vprašanje denarja, ki ga dandanes kmetu tako primanjkuje, zato priporočamo za sedaj kot pomoč v sili domači gradbeni material: kamenje, deske, ilovico. Tudi s tem se da napraviti dobro gnojščice, potrebno je le malo dobre volje, podjetnosti in veselja do dela, pa je taka zgradba z domačimi silami in gradivom kmalu gotova. Trud in delo bo obilo poplačano z dobrim gnojem in bogatimi pridelki.

Nekatere številke o gnoju. Še vse premalo cenimo vrednost gnoja. Primerjajmo ga z umetnimi gnojili, ki jih plačujemo po vsebini hranil. V gnoju ene same krave je letno 86 kg dušika, 80 kg kalija in 32 kg fosforne kisline. Za to množino bi rabili okroglo 940 kg umetnih gnojil, ki znašajo v ceni okroglo 120 do 150 šil. Toliko je vreden gnoj ene same krave tekom enega leta. Vlečan gnoj izgubi tretjino svoje teže, v izgubo gredo kali in fosforne kislina in dušik. Zato bodijo tla gnojščica nepropustna in moča odpeljana v dobro gnojnično jama. Preprečiti moramo dostop zraka vanj, ga češče stlačiti in držati stalno vlažnega ter ga čuvati pred žgočimi sončnimi žarki in vetrovi.

Celovski trg koncem decembra. Prekajena slatina 4—, svinjska mast 2,20—2,80, grah 80—1,—, leča isto, krompir 12—14, zelje 30—40, repa 30, goveja mast 4,—, sirovo maslo 2,80—4,—, pšenica 40—42, rž 29—30, ječmen 22—26, oves 20—21, ajda 21—23, koruza 18,22, seno kislo 6—7, isto slama, sladko seno 7—10, jajca 16—17, kokoši 3—4,—, gosi 8,—, race 4—5,—, drva kratka, trda 4—5,—, mehka 4,— šil. za meter. — Živinski trg: Krave 8—1,10, klavne krave 50—70, prašiči 80—90, plemenski 90—1,10 šil. za kg žive teže.

RAZNE VESTI

Pri najvišjih Slovencih.

Rev. G. M. Trunk.

Pridi vrh planin, nižave sin!

V starem kraju so najvišji Slovenci kot skupina morda v Kranjski gori, v Kortah, na Djekšah. Nimam podatkov. V Ameriki so najvišji Slovenci, organizirani kot skupina, župnija, brezdomno v Leadvillu v državi Kolorado. Morda bodo posamezni stanovali vsaj začasno še kje višje na svetu, saj so mesta v južni Ameriki do 20 tisoč čevljev visoko, ampak najvišja slovenska in slovanska župnija na vsem svetu je nedvomno v Leadvillu. Lahko smo malo tudi — visoki, ker smo najvišji. Mesto leži 10.200 čevljev ali 3070 metrov visoko, toraj še do 300 metrov višje ko vrh Triglava, kar res ni malenkost. Nikakor pa ne mislite, da tičimo kje na kakem vrhu, dasi smo res vrh planin, ker pravi vrhovi naših planin in gora so še nad 4000 čevljev višje nad nami, in Mount Massive, najvišja gora v vsem gorovju Rocky Mountains, je 14.460 čevljev ali 4800 metrov visoka. Niti nismo morda v kakem gorskem grabnu. Dvoje mogočnih gorovij, Moskitos in Saguaches, nas obrojuje in od vrhov do vrhov je do 20 km toraj precej široka gorska dolina, kakor med Karavankami in Gorlico pri Beljaku. Dolina je proti jugu in severu odprta, sonca imamo od jutra do večera. Razgled na gore je veličasten, bo malo takih gorskih pokrajin na svetu. Brez pretiravanja lahko rečemo, da smo v pravem gorskem rajju.

Še 300 metrov nad vrhom Triglava. Morda bo kdo mislil kar na kožuh v takih visočinah. Ni tako hudo. Smo bolj južno, skoroda kakor tam v Siciliji. Zrak je sicer tenak, tupatam malo primanjkuje sape, ampak podnebje je zdravo. Sprva psi, mačke, kure niso vzdrževale. Zgrabil jih je neki „fits“, vrteti jih je začelo, pa je bilo po njih. Zdaj se je vse nekako uravnalo, vsa ta domača roba dobro vspeva. Kožuh je dober, ker večeri in jutra so vedno hladna, podnebje pa je tudi pozimi bolj milo, le zima je malo dolga na vigred, dasi navadno ni dosti snega. Zimskih oken nimamo, držimo se pa radi peči.

Kdor nima kake posebne hibe, se dobro počuti in večinoma smo zdravi ko ribe, pa močni ko medvedje.

Prvi Slovenci so se naselili tu okoli leta 1883. Prišli so iz Suhe Krajine, za njimi drugi večinoma

iz Dolenjske. Leta 1899 so si sezidali leseno cerkev, ki je l. 1923 pogorela. Zdaj imamo cerkev iz opeke, lepo cerkev, da se z njo lahko postavimo kot najvišji Slovenci in Slovani. Poleg Slovencev je nekaj Hrvatov iz Dalmacije in nekaj Slovakov. Ko je bilo več dela, je bilo število Slovanov višje, zdaj štejejo okoli 700 duš, ako vštujemo tudi „prmojduše“ poleg krščanskih duš. Nekaj brezdušnih duš je povsod.

Polja tu ni. Bolj v nižini je nekaj renčev, kmetij, kjer imajo živino. Tu raste le salata in kaka repa. Sadja ni nobenega, je previsoko. Črni les sega še do 1000 metrov višje, gozdov je dosti. Lepo mesto, ki šteje zdaj nad 4000 prebivalcev, ravno ni, nekaj lepih stanovanj, dosti podrtij, saj je nekoč štelo mesto do 30.000 prebivalcev. Ena ulica, kjer so prodajalne, je kakor v vsakem ameriškem mestu. Poleg naše slovenske je še ena katoliška župnija v mestu, ker prebivalstvo je do dve tretjini katoliško. (Dalje sledi.)

Zajec je ustrelil lovca. Prosim, nič smeha, zgodbica je resnična. Neki lovec na Madžarskem je ustrelil zajca. Obesil ga je s puško vred čez ramo ter ga nesel domov. Med potjo pa je zajec v smrtnem krču še enkrat iztegnil noge, se zapel z njimi v petelina in sprožil strel. Svinčenka je pogodila lovca v glavo, da je kmalu podlegel poškodbam.

Čarodejci so zborovali. Minulega septembra so zborovali v Dessau čarodejci vsega sveta. Poklicno so čudni zborovalci trgovci, tehniki, zdravniki, uradniki i. dr. Sedeli so po vseh kotih in pri vseh mizah ter čarali. Preizkušali so nove zvišjače, čarali z robci, požirali biljardne kroglice. Neko je zavil gorečo svečo v papir, pihnil in naredil, da je izginila v zraku, nakar je iz zraka potegnili robec. Nato je izvlekel svečo iz telovnika tistega, ki je prej najbolj klical, da je vse samo hokus-pokus. Proti koncu zborovanja je bila četvorica čarodejev v mali gostilnici, ko se prikazne mož postave in napoveduje policijsko uro. „Oprostite, gospod inšpektor, jajce imate pod kapo!“, je zaklical prvi, „sedem zelenih robcev vam gleda izpod pazduhe“, je klical orožniku drugi in tako se je vsipalo na ubogega „inšpektorja“, ki se je čudil, da je bilo vse tudi res. Dva sta se dala nato celo prostovoljno ukleniti in orožnik jih je privedel že do vrat, ko sta bila naenkrat prosta vseh spon. Nevoljen je „inšpektor“ zapustil zvite ptiče.

Riba s štirimi nogami. Sloviti danski raziskovalec dr. Lange-Koch je nedavno odkril na ozemlju severnega tečaja veliko število ribjih okamenin. Kopal je in izkopal nad tri tisoč okamenelih rib. Pri tem je odkril ribo, ki je stala na štirih nogah in se je lahko plazila po suhem. Že prej nekoč pa je našel na Bavarskem okamenino, ki kaže ptičji kljun z zobmi. Tako se danes odkrivajo živalska čuda, ki so živela na naši zemlji pred davnimi tisočletji.

Pretresljiva črna maša. V vzhodni Angliji obhajajo letno pretresljiv obred za umrlimi. Na neki skali tamošnjega morskega obrežja je stala cerkev, ki je dolgo kljubovala besnečim valovom. Neko viharo noč pa je vihar iztrgal skalo s cerkvijo vred in hkrati z bližnjim samostanom vred pokopal v globočinah morja. Letno se sdaj spominjajo redovniki sobratov, ki jih je požrla morje. V bližini obrežja pojejo v zasenčju prastarih dreves črno mašo in se nato peljejo na morje, odkoder blagoslovljajo žrtve one viharne noči, katerih kosti počivajo na dnu morja.

Riba, ki sama lovi ribe. V globokem morju so učenjaki odkrili ribo, ki živi v večni temi. Na glavi tega prečudnega bitja je priraščena nitka s posebnim trnkrom in vabo. Nitka je tri do štirikrat daljša od ribe. Vaba pa je majhna svetilka. S to svetilko privabi riba manjše živalice v svojo bližino in jih pohrusta. V višjih vodnih legah ta čudni „ribji“ ribič ne more živeti, ker mu izstopijo oči in se v notranjosti telesa iztrga zračni mehur.

Prodajam radi družinskih razmer t a k o j moje posestvo blizu Vrbe. 8 minut od železniške postaje Lipa—Rožek, 9 oralov zemlje, gozd in lep sadonosnik, za približno 3000 S. Hiša in skedenj trdo krita. Ponudbe na Josef Haas, cestar in posestnik, Sreje, p. Velden am Wörthersee. 2

Hiša in gospodarsko poslopje, tričetrt orala travnika s sadjem **naprodaj** p. d. pri Celnjaku v Stebnu pri Beljaku p. Mallestig. Cena S 5400. 96